

## **ЯБЛУНЕВА ПЛОДОЖЕРКА. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ**

**Розова Л.В., доцент, к.с-г.н.**

*Таврійський державний агротехнологічний університет*

*імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь*

*e-mail: lidia.rozova@tsatu.edu.ua*

Одним і найнапруженіших і відповідальних періодів у захисті плодів культур від шкідливих організмів є літній, починаючи із закінчення цвітіння і до закінчення збирання урожаю. В цей період в садах пошкоджують бруньки, суцвіття, плоди, листя, деревину понад 400 видів шкідників, але істотної шкоди завдають не всі з них. Серед них у насадженнях яблуні найбільш поширеним та небезпечним шкідником є яблунева плодожерка [1].

Для визначення оптимальних строків проведення заходів захисту у насадженнях яблуні здійснювали уточнення особливостей біології яблуневої плодожерки в природних умовах.

Літературні джерела свідчать, що в період вегетації шкідник розвивається в 2,5–3 поколіннях [2].

Польові дослідження та обліки проводили у 2020 році в умовах НВД «Наукова» МДСС імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН згідно загальноприйнятих методик [3].

Насадження яблуні сорту Ренет Симиренка 2005-2006 років садіння на підщепі М 9. Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем південний важкосуглинковий, схема садіння – 4 x 1 м. Система утримання ґрунту – чорний пар.

Визначення динаміки льоту яблуневої плодожерки здійснювалося за допомогою феромонних пасток типу Атракон-А, з клеєм Пестифікс та синтетичним феромоном. Пастки рівномірно розміщували у кварталі саду на типових деревах, що плодоносять, на відстані не менше 50 м одна від одної, на рівні 1,5 м від поверхні ґрунту. Вивішування пасток починалося на початку теоретичного льоту метеликів (третя декада квітня). Обліки здійснювалися один раз на 5-10 днів. Після підрахування кількості метеликів клейові вкладки було очищено. Феромонні капсули замінювали кожні 20 днів, а клейові вкладки – через кожні 10 днів.

Для аналізу метеорологічних факторів було використано дані метеостанції м. Мелітополь.

Протягом досліджуваного 2020 року початок вильоту метеликів яблуневої плодожерки генерації, що перезимувала розпочався у фазу цвітіння яблуні – 14.05, при середньодобовій температурі повітря 12,7<sup>0</sup>С. Сума ефективних середньодобових температур повітря (понад 10<sup>0</sup>С) на дату вильоту імаго становила 96,2<sup>0</sup>С, що майже співпадає з даними, наведеними різними авторами у

літературних джерелах (90-110<sup>0</sup>С) (рис.). Кількість відловлених феромонними пастками особин яблуневої плодожерки становило від 2,0 до 15,0 екз./пастку, що перевищувало економічний поріг шкідливості в 3,0 рази.

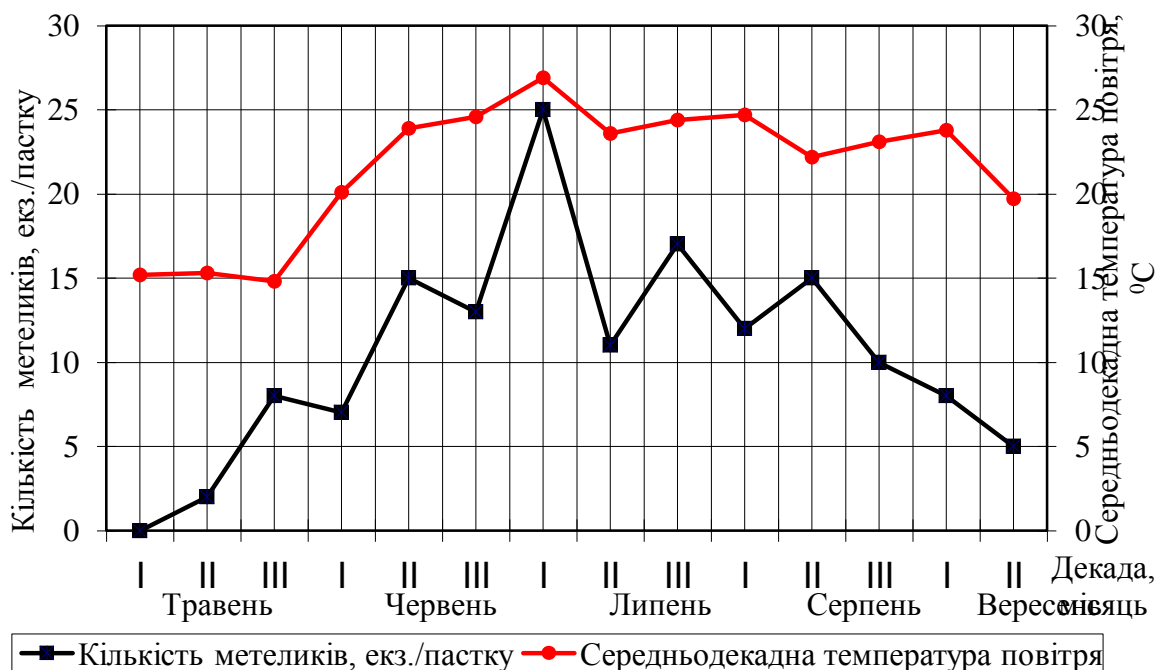


Рисунок – Сезонна динаміка льоту яблуневої плодожерки у феромонні пастки, 2020 р.

Встановлено, що в третій декаді травня зафіксовано початок відродження гусениць яблуневої плодожерки першої генерації.

Накопичення позитивних середньодобових температур повітря (23,0<sup>0</sup>С) призвело до того, що 25.06 зареєстровано початок льоту імаго плодожерки другої генерації у феромонні пастки. Біологічно ефективне тепло у цей період досягло 491,0<sup>0</sup>С.

Слід зазначити, що друге покоління фітофага було найдовшим (від третьої декади червня до другої декади серпня) та інтенсивнішим (від 11,0 до 25,0 екз./пастку). Кількість реєстрованих особин плодожерки у пастках перевищувала економічний поріг шкідливості майже у 4,0 рази. Подальшими спостереженнями за розвитком плодожерки встановлено, що 15.07 зареєстровано початок відродження гусениць другої генерації шкідника.

За результатами обліків виявлено, що вже наприкінці серпня, початку вересня літ метеликів (третього покоління) шкідника у пастках поступово знижувався, до 5 екз./пастку).

Останніх імаго яблуневої плодожерки у пастках виявлено – 21.09, сума позитивних середньодобових температур повітря (понад 10<sup>0</sup>С) на цю дату склала

1685,6<sup>0</sup>С.

Таким чином, протягом досліджуваного року зафіксовано три покоління шкідника і сезонна динаміка льоту тривала 130 днів.

Основними погодно-кліматичними умовами, які забезпечували високу щільність популяції яблуневої плодожерки, протягом червня – жовтня, були середньодобові температури повітря на рівні 20,5-24,9<sup>0</sup>С та випадання помірної кількості опадів.

### Література

1. Чернов В.В., Подгорная М.Е. Применение ингибиторов синтеза хитина в борьбе с яблонной плодожоркой. Материалы Междунар. науч.-практ. конф. посвященной 125-летию ВНИИЦиСК и 85-летию Ботанического сада «Дерево Дружбы», 23-27 сентября, 2019. С. 410–414.
2. Петрик О.І., Чайка В.М., Неверовська Т.М. Екологія яблуневої плодожерки в умовах змін клімату. Карантин і захист рослин. 2013. № 9. С. 17–19.
3. Методики випробування і застосування пестицидів / С.О. Трибель та ін. Київ, 2001. 448 с.

## ШКІДНИКИ ТА ЗБУДНИКИ ХВОРОБ НАСАДЖЕНЬ ПЕРСИКА ТА НЕКТАРИНА У ВЕГЕТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД

<sup>1</sup>Розова Л.В., к.с-г.н., <sup>2</sup>Юдицька І.В. м.н.с.

<sup>1</sup>Таврійський державний агротехнологічний університет  
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь  
e-mail: lidia.rozova@tsatu.edu.ua

<sup>2</sup>Мелітопольська дослідна станція садівництва  
імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН  
e-mail: i.uditskaia@ukr.net

За даними міжнародних організацій, через шкідливі організми втрачається в середньому до 30% потенційного урожаю плодів культур [1].

Видовий та кількісний склад шкідливих організмів в садах неоднаковий, нестабільний і залежить від віку саду, породно-сортового складу і погодних умов вегетаційного періоду.

Фенологічні спостереження за строками початку та масового розмноження фітофагів та збудників хвороб у насадженнях дають можливість обґрунтувати та спланувати заходи зі їх знищення, до завдання ними великих збитків виробництву [2].